

DOI 10.51558/2490-3647.2022.7.3.315

UDK 78:378

Primljeno: 27. 08. 2022.

Izvorni naučni rad
Original scientific paper

Ozrenka Bjelobrč Babić, Milica Drobac-Pavićević, Tanja Stanković-Janković

MUZIČKE PREFERENCIJE I UŽIVANJE U MUZICI KAO PREDIKTORI UKLJUČENOSTI STUDENATA UČITELJSKIH STUDIJA U NASTAVU MUZIKE¹

Proučavanje muzičkih preferencija, uživanja u muzici i uključenosti studenata u univerzitetsku nastavu muzike, kao aktuelna tema vrijedna pažnje, zavređuje multidisciplinarni pristup. Stoga je cilj ovog istraživanja utvrđivanje prediktivne moći uživanja u muzici (uopšte) i muzičkih preferencija (umjetnička muzika, pop i novokomponovana muzika) na kognitivnu, emocionalnu i socijalnu uključenost studenata u nastavu muzike, kao i na njihovu ukupnu uključenost u nastavu muzike koja obuhvata sva tri pomenuta aspekta. Uzorkom su obuhvaćena 183 studenta učiteljskih studija iz četiri univerzitetska centra u Bosni i Hercegovini. Nalazi istraživanja potvrđuju da je uživanje u muzici, bazirano na unutrašnjoj motivaciji, prediktor veće uključenosti (kognitivne, emocionalne i socijalne) studenata u nastavu muzike. Muzičke preferencije su statistički značajne kao model, ali ne daju statistički značajan parcijalni doprinos predikciji kognitivne, emocionalne i socijalne uključenosti studenata u muzičku nastavu. Jasno je da istraživački nalazi otvaraju i „stara–nova” pitanja kvaliteta muzike, stranputice ili neke „nove avangarde”. Preporuke koje donosi ovo istraživanje ogledaju se u većem aktiviranju emocionalne dimenzije univerzitetske nastave muzike za koju je neophodno da je u tijesnoj vezi sa kognitivnim i socijalnim aspektom iste. Ključ uspjeha, doživljaj predavača, a time i atmosfere na nastavi primaran je za kvalitet uključenosti studenata u nastavni proces. Potrebna nam je

¹ Na učiteljskim studijama univerziteta u kojima je provedeno istraživanje (Bana Luka, Istočno Sarajevo, Mostar i Sarajevo) nastavni predmeti na prvom ciklusu studija u okviru kojih budući učitelji stiču i razvijaju muzičko-metodičke kompetencije (za realizaciju razredne nastave muzičke kulture) su pod različitim nazivima (npr. Vokalno-instrumentalna muzika, Muzička umjetnost, Metodika nastave muzičke kulture, Glazbena kultura itd.). Iz tog razloga, za potrebe rada, govorimo o svim zastupljenim predmetima na pomenutim studijama, a pod terminom nastava muzike.

kvalitetna, stvaralačka i istovremeno zabavna i emocionalno bogata nastava muzike kako bi se stvorio put vjere u podsticajan i zdrav razvoj svestrane ličnosti studenta sa izgrađenim stavom prema preferiranju muzike.

Ključne riječi: muzičke preferencije; univerzitetska nastava muzike; uključenost, uživanje u muzici

1. UVOD

Dugogodišnje bavljenje nastavom, nastavnim procesom, u okviru različitih oblasti, disciplina (muzička pedagogija, metodika vaspitno-obrazovnog rada i pedagoška psihologija), kao i naučni rezultati dosadašnjih istraživanja (Bjelobrk-Babić i Đurđanović 2016; Drobac-Pavićević 2020; Drobac-Pavićević i Andrijašević 2021; Станковић 2007; Станковић-Јанковић 2012) podstakli su interesovanje autorki za odgovore na pitanja o kognitivnoj, emocionalnoj i socijalnoj uključenosti studenata učiteljskih studija u univerzitetsku nastavu muzike. Ima primjera da na studije stižu budući učitelji „okovani” rezultatima tradicionalnog pristupa nastavi i učenju, naučeni da očekuju servirana znanja koja će reprodukovati. O takvom muzičkom obrazovanju, usmjerenom na predavačku nastavu, koje je daleko od Blumove taksonomije (Bloom 1956), Despić navodi da „bubanje” (za ocjenu) istorije muzike ne vodi ničemu, uzaludno je. Umjesto teoretisanja potrebno je razumijevanje *jezika* muzičke umjetnosti uvijek kroz zvuk na primjerima iz bogate muzičke literature (Despić 2013). Nažalost, pojedini studenti proizašli iz tradicionalne nastave često se stide, plaše ili oklijevaju aktivno uključiti u realizaciju časa muzike, odgovaraju samo kada im nastavnik postavlja pitanja. Uključivanje takvih studenata zahtijeva nešto duži adaptacioni period u kojem se studenti podstiču na kvalitetno usvajanje nastavnih sadržaja i njihovu primjenu. Pridobiti studente da zavole učenje muzike, te odvojiti ih od navike tradicionalnog načina podučavanja, gdje su najčešće u ulozi nepomičnog slušaoca, iziskuje visok nivo motivacije nastavnika, njegovo stručno i pedagoško-didaktičko umijeće. Animiranju studenata svakako doprinosi kretanje u ritmu muzike što ih postupno opušta, pospješuje djelotvornost učenja i pamćenja, te olakšava moguće stresore koji negativno djeluju na učenje (Hannaford 2007). Na primjer, brain-gym vježbe (tehnik jednostavnih pokreta kojom se izjednačavaju obje hemisfere centralnog nervnog sistema) veoma su značajne u razvijanju pozitivnih emocija tokom učenja (Dennison 2006). S druge strane, nije iznenađujuće da pokret

u ritmu muzike na prvim časovima pojedinim studentima podstiče nelagodu zbog čega oklijevaju da se uključe u muzičku aktivnost. Tjeskoba koju su osjećali pri prvim koracima tokom rada, u ugodnoj i podsticajnoj atmosferi punoj humora polako nestaje, te studenti koji su bili najpovučeniji često pred završetak predviđenog segmenta časova kretanja uz muziku javno iskazuju zadovoljstvo i postaju glavni nosioci upravo aktivnosti muzičkih igara, folkloru i slično.

Činjenica je, što potvrđuju i nalazi istraživanja (Марковић 2018; Stošić, 2008) da muzika ima znatne dokazane dimenzije djelovanja na svestrani razvoj ličnosti učenika. S tim u vezi analizom nastavnih planova i programa svih muzičkih predmeta (Pedagoški fakultet Sarajevo 2011; Filozofski fakultet u Banjoj Luci 2010, 2015; Pedagoški fakultet u Bijeljini 2016; Nastavnički fakultet u Mostaru 2014) uočeno je da nastava muzike na učiteljskim studijama ima opšti cilj kroz koji je evidentan i svestrani razvoj ličnosti savremenog učitelja, koji bi trebalo da bude muzičko-metodički kompetentan, kreativan i motivisan, te da podstiče kvalitetan muzički ukus među učenicima razredne nastave.

1.1. Muzičke preferencije

U definisanju **muzičke preferencije** polazimo od pojma preferencija (lat. *praeferre*) znači prednjačiti, više cijeniti, prednost, povlastica, davanje prvenstva, veća ljubav, veća sklonost (Klaić 1978: 1081); preferencija (ng. *praeferentia*) označava davanje prvenstva, davanje prednosti, veća ljubav prema nečemu (Вујаклија 2011: 765); preferencija (srlat. *praeferentia*) je davanje prednosti ili prvenstva kome, čemu, veća naklonost, sklonost prema kome, čemu (Клајн и Шипка 2006: 982). Termin *muzičke preferencije* značio bi davanje prednosti određenoj vrsti muzike. U ovom radu termin *preferencija* će biti sagledan u značenju *sklonosti* studenata učiteljskog studija za slušanjem određenog muzičkog žanra (prednjačenje jedne vrste muzike), tj. davanje prednosti jednom muzičkom žanru. Muzičke preferencije su kratkoročne procjene dopadanja, a muzički ukus je poprilično ustaljeno vrednovanje i ponašanje (Mirković-Radoš 1996). Muzičke preferencije mogu se multiaspektno analizirati, kao fenomen koji zahtijeva interdisciplinarni i multidisciplinarni pristup (Juslin i Laukka 2004; North i Hargreaves 2008; Schwartz i Fouts 2003), te istraživati u različitim oblastima, prvenstveno kroz psihološke, sociološke, kulturološke i istorijske aspekte. Sudeći po teoriji muzičkih preferencija (Rentfrow i Gosling 2003) najznačajniju ulogu u njihovom formiranju preferencija imaju osobine ličnosti i kognitivne sposobnosti pojedinca.

Muzičke preferencije kao fenomen za istraživanje u žiži su i interesovanja istraživača iz oblasti muzičke pedagogije i nastave Muzičke kulture (Begić i Šulentić Begić 2022; Brđanović 2014; Dobrota i Ćurković 2006; Dobrota i Maslov 2016). Vidulin, istražujući ostvarivost cilja nastave muzike u opšteobrazovnoj osnovnoj i srednjoj školi u vremenu muzičke hiperprodukcije, dolazi do rezultata koji potvrđuju da manji broj učenika smatra da „na nastavi muzike slušaju muziku koja ih zanima. Svega je 19 % učenika odgovorilo potvrdno na pitanje vole li tokom nastave slušati umjetničku muziku” (Vidulin 2013: 201). Autorka zaključuje da je potrebno nastavu muzike učiniti zanimljivom i inovativnom, te da je neophodan planski rad kako bi se učenici podstakli na prihvatanje umjetničke muzike (Vidulin 2013). Trajni zadatak nastave muzike na svim nivoima obrazovanja, kao i društva uopšte, jeste kako pridobiti djecu i omladinu da slušaju kvalitetnu muziku jer je muzika u uskoj vezi sa odlikama jedne ličnosti. Naime, na osnovu nalaza istraživanja o muzičkim preferencijama i ponašanju pojedinca Wapnick (1976) izdvaja tri kategorije činilaca koji formiraju afektivno reagovanje na muziku, a povezane su sa ponašanjem pojedinca: odlike muzike (tempo, dinamika, ritam...), obilježja slušaoca (uzrast, pol, osobine ličnosti, inteligencija, socijalna obilježja) i uticaj sredine u kojoj pojedinac živi (uticaj vršnjaka, socijalni i ekonomski uslovi). Ako se rezultati istraživanja sagledaju uopštenije oni potvrđuju da se muzičke preferencije dosljedno podudaraju s osobinama ličnosti (Dobrota i Reić Ercegovac 2016). Krajnje uzrasne granice do kojih se može djelovati na izgradnju muzičkih preferencija su rane dvadesete godine jer kako ljudi postaju stariji, teže su podložni promjenama. Iako mnoga istraživanja (Popović 2006; Rentfrow i Gosling 2006; Rentfrow i McDonald 2010; Reić Ercegovac i Dobrota 2011) na ovu temu, pored toga što su zahtjevna, imaju i određena ograničenja, evidentno je da slušaoci preferiraju muziku koja je u skladu sa njihovom ličnošću.

1.2. Uključenost studenata u univerzitetsku nastavu muzike

Analizom dostupne nam literature uočili smo da se tumačenja pojma uključenosti djelimično preklapaju, nadopunjuju, pri čemu im je zajedničko to da je uključen student onaj koji predano učestvuje u različitim aktivnostima na fakultetu (nastavnim i vannastavnim), ima razvijene sposobnosti samoorganizovanja i samoregulacije u učenju, izražava interes za učenje i poboljšanje učenja, razvoja i uspješnosti, te uviđa vrijednost učenja (Fredricks i McColskey 2012; Klemenčić 2017; Pintrich 2000, vidi kod Rubić 2021: 52). Psihološke perspektive o uključenosti govore kao o individu-

alnom procesu s naglaskom na emocionalni aspekt i motivaciju (Fredricks, Blumenfeld, Paris 2004; Linnenbrink i Pintrich 2003, vidi kod Rubić 2021), dok se sociološki aspekt bavi međuljudskim odnosima, pripadnošću studenata akademskoj zajednici (Bergan 2015; Klemenčič 2012, 2014; Thomas 2012; Tinto 1975, 1993, vidi kod Rubić 2021). U ovom radu uključenost označava aktivnost i angažman studenata tokom učenja na nastavi, interakciju između nastavnika i studenata u cilju sticanja muzičko-metodičke kompetentnosti.

Multidimenzionalnost konstrukta uključenosti u vezi je sa zadovoljstvom studenta iz čega proističe i akademski uspjeh. Najbolji rezultati i ishodi učenja u nastavi muzike postižu se kada se holističkim pristupom u učenju objedinjuju kognicija i emocije studenata (npr. kongitivno-emocionalno slušanje muzike na času, vidi kod Vidulin, Plavšić i Žauhar 2020). O uključenosti u nastavu muzike govori se s aspekta sljedećih dimenzija: bihejvioralne, kognitivne, emocionalne (Fredricks, Blumenfeld i Paris 2004) i socijalne (Tinto 1993).

Bihejvioralna uključenost (eng. *behavior* – ponašanje) nastaje kada studenti ispoljavaju primjerno i pozitivno ponašanje, poštovanje dogovora i pravila (Finn 1993), kroz posvećenost i predanost radnim zadacima, tj. aktivnim učešćem u savladavanju nastavnih sadržaja, što ih dovodi do samoefikasnosti (Skinner, Furrer, Marchand i Kinderman 2008) i uživanju u nastavi.

Kognitivna uključenost studenata u nastavu muzike podrazumijeva kognitivni napor u cilju razumijevanja i savladavanja zadataka. Ova vrsta uključenosti dovodi se u vezu sa metakognitivnim strategijama studenata koji preispituju svoje učenje, planiraju, samoprocjenjuju nivo savladanog sadržaja (Damian, Stoeber, Negru-Subtirica i Baban 2017). O nivou uključenosti studenata u nastavu muzike moguće je govoriti i s aspekta demografskih obilježja studenata i opšte pripremljenosti s kojom studenti upisuju prvu godinu studija.

Nastava muzike je prostor u kojem se može na visokom nivou ispoljavati *emocionalna uključenost* studenata. U kontekstu učenja, a posebno učenja muzike, emocije su na pijedestalu ugodne radne atmosfere i motivacije za učenje, te postizanja kvaliteta u nastavi i pozitivne socijalne klime. Za emocionalnu uključenost u nastavu muzike najvažnija je podrška nastavnika koji će kod studenata podsticati entuzijazam i znatiženju, što može voditi osjećaju zadovoljstva, uživanja i ponosa pri savladavanju i realizaciji nastavnih sadržaja.

Socijalna uključenost studenata u nastavu muzike ispoljava se realizacijom različitih muzičkih aktivnosti (nastavnih i vannastavnih) kroz interakciju studenta i nastavnika, i studenata međusobno. Tinto ističe da se zadovoljstvo studenata

socijalnim okruženjem dovodi u vezu sa istrajnosti u ostvarenju akademskih ciljeva (Tinto 1993). Uključenost i osjećaj pripadnosti imaju značajnu ulogu za uspjeh studenata (Thomas 2012). Socijalna uključenost studenata u nastavu muzike mogla bi se pospješiti akademskim učenjem kombinovanim s radom u javnim školskim ustanovama, stručnim i istraživačkim projektima, stručnim ekskurzijama, što bi doprinijelo osiguranju kvaliteta akademskih standarda i ishoda učenja. Takođe, prednost integrisanja univerziteta pruža mogućnost individualne i kolektivne uključenosti studenata (Bandura 2001), te međufakultetske saradnje što kroz različite vidove muzičke obuke može unaprijediti visokoškolsko muzičko obrazovanje budućih učitelja. Nema sumnje da bi ovakvi koncepti učenja djelovali na zadovoljstvo studiranjem i sticanje kompetentnosti.

1.3. Uživanje kao unutrašnja motivacija u nastavi muzike²

Uživanje u muzici podrazumijeva otkrivanje radosti proučavanja muzike (Forney, Dell'Antonio, Machlis 2013) i zadovoljstvo koje muzika donosi. „Razumijevanje različitih tradicija i znanje šta možemo očekivati doprinosi uživanju u događaju” (Forney, Dell'Antonio, Machlis 2013: 4). Kako bi radost proučavanja muzike u univerzitetnoj nastavi bila ostvarena preporuka je da prepričavanje teorijskih znanja bude zamijenjeno „kreativno osmišljenim sadržajima, npr. igrokazom, mjuziklom ili radio-emisijama (sa raspodjelom uloga – kompozitori iz različitih stilskih epoha kao glavni likovi), internim nastupima ili čak i prezentacijama o malom muzičkom bontonu koji bi studenti mogli realizovati u školi sa učenicima razredne nastave” (Stanković-Janković, Bjelobrck Babić i Čaušević 2022: 26). Na taj način studenti bi imali priliku da, kroz interakciju/komunikaciju, muziku razumiju, osjete, (do)žive i to svim čulima i cijelim tijelom. Takvo uživanje nije površno, ima dubinu i puni smisao. Ima motivacionu snagu.

Motivacija je pokretač ili „podsticaj za čovjekove aktivnosti, razmišljanja i osjećanja” (Dekers 2021: 43). Rajnberg (Rheinberg 2004) ističe značaj cilja za osobu, njene potrebe da se angažuje da se cilj ostvari, te da je osoba fokusirana na ostvarenje cilja. Intenzitet i trajanje motivacije od posebnog su značaja za studenta koji treba da savlada programske sadržaje ili savlada određene prepreke do ostvarenja cilja. U sp-rezi ciljeva i motivacije u univerzitetnoj nastavi muzike važno je sagledati muzičke

² U ovom segmenuradu oslanjali smo se na tekst (poglavlje o motivisanosti studenata učiteljskih studija i učitelja za nastavu muzičke kulture) iz doktorske disertacije *Kompetentnost, kreativnost i motivisanost učitelja za nastavu muzičke kulture* autorke Ozrenke Bjelobrck Babić. Disertacija je odbranjena na Pedagoškom fakultetu Univerziteta u Sarajevu 5. 6. 2020. godine pod mentorstvom prof. dr Merime Čaušević.

dispozicije i interesovanja studenta. Saradnja nastavnika sa studentima u nastavnom procesu u cjelini, treba da dovede do toga da student uživa u sticanju znanja i vještina, da osjeti radost uspjeha, zadovoljstvo, kako bi bio spreman za cjeloživotno učenje. O važnosti motivisanja budućih učitelja za savladavanje vještine sviranja i pjevanja, kao jednog od uslova za kvalitetnu realizaciju nastave, Stojanović navodi: „Iskristalisalo se opažanje da je razvijanje ljubavi i interesovanja za časove muzike najvažniji preduslov za uspješno ostvarivanje procesa muzičkog opismenjavanja (...) zato je izložen zadatak stavljen ispred ili iznad svih drugih koji su neophodni za učenje muzike (razvijanje sluha, razvijanje i usavršavanje ritma)” (Stojanović 2009: 201). Iz svega navedenog proizilazi da samo motivisan student može napredovati u savladavanju „muzičkih izazova” i uživati u nastavi muzike.

Unutrašnja motivacija u nastavi muzike podrazumijeva naklonost i ljubav prema muzici, preferiranje određene vrste muzike koja motiviše iznutra, uživanje u slušanju ili izvođenju muzike i u otkrivanju muzičkih znanja, te zanesenost muzikom, želju za sviranjem ili pjevanjem zbog ličnog zadovoljstva, lične ispunjenosti i/ili uzbuđenja tokom realizacije muzičkih aktivnosti. Unutrašnjoj motivaciji u nastavi muzike može da doprinese zadovoljstvo otkrivanja i savladavanja muzičkih znanja i vještina, te uspjeha ostvarenog u savladavanju vještine muzičkog izražavanja. Da bi studenti u nastavi muzike doživjeli muziku i uživali u njoj nastavnik bi trebalo da podržava interesovanja studenata za muzičku umjetnost, podstiče mogućnost izbora sadržaja na kojima će se raditi. Sve navedeno akcentuje posebnu pažnju muzičkog pedagoga pri planiranju, pripremi, realizaciji i evaluaciji nastave/muzičkih aktivnosti, te uživanje u sprezi sa motivacijom studenata ne bi trebalo izostati, već poduprijeti i njihovu obstanu uključenost u nastavni proces.

2. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Cilj istraživanja bio je utvrditi prediktivnu moć uživanja u muzici (model 1) i muzičkih preferencija (model 2) kognitivne, emocionalne i socijalne uključenosti studenata u univerzitetsku nastavu muzike, kao i ukupnu uključenost studenata u nastavu muzike koja obuhvata sva tri pomenuta aspekta.

Uzorkom su obuhvaćena 183 studenta učiteljskih studija, od kojih su 172 studenta ženskog pola (94%) i 11 studenata muškog pola (6%), i to sa Filozofskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci, Pedagoškog fakulteta u Bijeljini Univerziteta u Istočnom Sarajevu, Nastavničkog fakulteta Univerziteta „Džemal Bijedić” u Mostaru i Pedagoškog fakulteta Univerziteta u Sarajevu.

Instrumenti. U istraživanju su korištena tri instrumenta: (1) skaler *Muzičke preferencije studenata učiteljskog studija* ($\alpha=.758$) čini 18 tvrdnji podijeljenih u tri subskalera sa 6 tvrdnji: *novokomponovana muzika*, *pop muzika* i *umjetnička muzika*; (2) skaler *Uključenost u nastavu muzike* (UKUM-skaler, $\alpha=.881$) sastoji se od 18 tvrdnji i podijeljen je na tri subskalera: *kognitivna uključenost*, *emocionalna uključenost* i *socijalna uključenost* i (3) skaler *Uživanje u muzici* (UM-skaler, $\alpha=.804$) koji se sastoji od 23 tvrdnje. Sva tri instrumenta su adaptirana studentima na osnovu instrumenata koji su primijenjeni u istraživanju sa učenicima osnovnoškolskog uzrasta (Suzić, Stanković-Janković i Bjelobrck Babić 2017), i na sva tri studenti su odgovarali izražavajući stepen slaganja sa svakom od navedenih tvrdnji (od 1 = ne slažem se do 5 = potpuno se slažem).

Varijable. Kriterijumska varijabla u istraživanju je uključenost studenata u nastavu gdje su posebno istraživani kognitivni, emocionalni i socijalni aspekti uključenosti studenata u nastavu, dok su prediktorske varijable uživanje u muzici i muzičke preferencije (novokomponovana muzika, pop muzika i umjetnička muzika).

3. REZULTATI

Na osnovu podataka prikazanih u Tabeli 1 mogu se uočiti prosječne vrijednosti muzičkih preferencija, uključenosti studenata u nastavu muzike i uživanje u muzici na nivou našeg uzorka ($N=183$). Minimalna vrijednost sume skorova za muzičke preferencije iznosi $Min.=6.00$, a maksimalna $Max.=30.00$ što ukazuje na širok raspon odgovora. Na osnovu srednje vrijednosti svake pojedinačne muzičke preferencije uočava se da studenti najviše preferiraju novokomponovanu muziku ($M=22.25$, $SD=5.90$), zatim pop muziku ($M=21.803$, $SD=5.96$), a najmanje umjetničku muziku ($M=16.66$, $SD=6.12$). Za uživanje u muzici minimalna vrijednost sume skorova iznosi $Min.=49.00$, a maksimalna $Max.=104.00$ što takođe ukazuje na širok raspon odgovora. Na osnovu srednje vrijednosti uživanja u muzici ($M=79.00$, $SD=11.81$) ukazuje se da studenti polovično uživaju u muzici (uopšteno). Minimalna vrijednost za uključenost u muziku je $Min.=49$, maksimalna vrijednost je $Max.=87$, dok srednja vrijednost ($M=65.55$, $SD=10.90$) ukazuje na neznatno viši skor od polovične uključenosti studenata u nastavu muzike. Slične vrijednosti su dobijene i kod subskalera kognitivne, emocionalne i socijalne uključenosti, što se može vidjeti iz vrijednosti u Tabeli 1.

Tabela 1. Deskriptivna statistika muzičkih preferencija, uključenosti studenata u nastavu muzike i uživanje u muzici

	N	Min.	Max.	M	SD
Novokomponovana muzika	183	6.00	30.00	22.25	5.90
Pop muzika	183	6.00	30.00	21.80	5.96
Umjetnička muzika	183	6.00	30.00	16.66	6.12
Kognitivna uključenost	183	11.00	30.00	21.36	3.66
Emocionalna uključenost	183	12.00	35.00	25.42	5.22
Socijalna uključenost	183	5.00	25.00	18.50	3.88
Ukupno uključenost	183	36.00	87.00	65.55	10.90
Uživanje u muzici	183	49	104	79.00	11.81

Hijerarhijska regresiona analiza izvršena je da bi se testirala prediktivna moć uživanja u muzici (model 1) i muzičkih preferencija (model 2) u objašnjenju kognitivne, emocionalne i socijalne uključenosti studenata u nastavu muzike, kao i ukupna uključenost studenata u nastavu muzike. Prediktori su provjereni na multikolinearnost prije izvođenja hijerarhijske regresione analize, i nije bilo indikacija.

Tabela 2. Rezultati hijerarhijske regresione analize za uključenost studenata u nastavu muzike

	Kognitivna uključenost		Emocionalna uključenost		Socijalna uključenost		Ukupno uključenost	
	Model 1	Model 2	Model 1	Model 2	Model 1	Model 2	Model 1	Model 2
	B	β	β	β	β	β	β	β
Uživanje	.472**	.456**	.596**	.564**	.442**	.401**	.582**	.544**
Novokomponovana muzika		.043		.057		.118		.093
Pop muzika		-.053		.049		.004		.005
Umjetnička muzika		.105		.075		.071		.099
R ²	.223**	.231**	.355**	.365	.195**	.207	.338**	.350
F	25.510**	6.463**	48.981**	12.355*	21.564*	5.621*	45.473*	11.561*
ΔR^2		.008		.10		.012		.012
ΔF		.312		.449		.442		.508

Iz podataka u Tabeli 2 može se vidjeti da oba modela, i uživanje u muzici i muzičke preferencije, statistički značajno objašnjavaju kognitivnu, emocionalnu i socijalnu uključenost, te uključenost studenata u nastavu muzike (u totalu). U sva četiri slučaja uživanje u muzici i muzičke preferencije su značajni prediktori: (1) uživanje u muzici ($F(1,90)=25.510$, $p>.01$) i muzičke preferencije ($F(4,90)=6.463$, $p>.01$) kao prediktori kognitivne uključenosti; (2) uživanje u muzici ($F(1,90)=48.981$, $p>.01$) i muzičke preferencije ($F(4,90)=12.355$, $p>.01$) kao prediktori emocionalne uključenosti; (3) uživanje u muzici ($F(1,90)=21.564$, $p>.01$) i muzičke preferencije ($F(4,90)=5.621$, $p>.01$) kao prediktori socijalne uključenosti; (4) uživanje u muzici ($F(1,90)=45.473$, $p>.01$) i muzičke preferencije ($F(4,90)=11.561$, $p>.01$) kao prediktori ukupne uključenosti.

Uživanje u muzici objašnjava: 22.3% varijanse kognitivne uključenosti, što ukazuje na srednju prediktivnu moć ($.14 < R^2 < .26$); 35.5% varijanse emocionalne uključenosti, što ukazuje na značajnu prediktivnu moć ($R^2 > .26$); 19.5% varijanse socijalne uključenosti, što ukazuje na srednju prediktivnu moć ($.14 < R^2 < .26$); te 33.8% varijanse ukupne uključenosti studenata u nastavu muzike, što ukazuje na značajnu prediktivnu moć ($R^2 > .26$) (Cohen 1988). Međutim, iako su muzičke preferencije statistički značajne kao model, ipak ne doprinose statistički značajno dodatnom procentu objašnjenja varijanse, što potvrđuju vrijednosti ΔR^2 za sva četiri mjerenja: kognitivnu uključenost ($\Delta R^2 = .008$, $p > .05$), emocionalnu uključenost ($\Delta R^2 = .10$, $p > .05$), socijalnu uključenost ($\Delta R^2 = .012$, $p > .05$) i ukupnu uključenost ($\Delta R^2 = .012$, $p > .05$). Takođe, muzičke preferencije ne daju statistički značajan parcijalni doprinos predikciji ni u jednom slučaju: kognitivne uključenosti (novokomponovana muzika $\beta = .043$, $p > .05$, pop muzika $\beta = -.053$, $p > .05$, umjetnička muzika $\beta = .105$, $p > .05$), emocionalne uključenosti (novokomponovana muzika $\beta = .057$, $p > .05$, pop muzika $\beta = .049$, $p > .05$, umjetnička muzika $\beta = .075$, $p > .05$), socijalne uključenosti (novokomponovana muzika $\beta = .118$, $p > .05$, pop muzika $\beta = .004$, $p > .05$, umjetnička muzika $\beta = .071$, $p > .05$), ukupne uključenosti (novokomponovana muzika $\beta = .093$, $p > .05$, pop muzika $\beta = .005$, $p > .05$, umjetnička muzika $\beta = .099$, $p > .05$).

4. DISKUSIJA I ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Nalazi ovog istraživanja potvrđuju da je uživanje u muzici prediktor uključenosti (kognitivne, emocionalne i socijalne) u nastavu muzike, što nije zanemarivo s obzirom na to da uživanje ima motivacionu snagu. Pedagoškim djelovanjem nastavnik može ohrabriti studente da njihova uključenost (kognitivna, emocionalna i socijalna) u muzičke aktivnosti bude, u što većoj mjeri, usmjerena na prepoznavanje i njegovanje vrijednosti umjetničke muzike, a da pri tome ne bude ugušena njihova originalnost i autonomija. Istraživanja potvrđuju da studenti više cijene nastavnike koji im daju slobodu, autonomiju, kod kojih se lako uključuju u diskusije na času, gdje iskazuju prijedloge za osmišljavanje zadataka za rad kod kuće, da imaju pozitivnije mišljenje o nastavniku koji cijeni njihovu potrebu za samostalnošću, kompetencijom i povezanošću, samodeterminirajućim aktivnostima (Jang, Kim i Reeve 2012; Deci i Ryan 2000; Reeve 2013). Iako muzičko-pedagoška praksa na svim nivoima obrazovanja često nije u dovoljnoj mjeri oplemenjena navedenim odlikama, neophodno je ne posustajati, tj. ulagati napore u cilju stvaranja savremenih načina metodičke artikulacije univerzitetske nastave muzike s ciljem što boljeg

razumijevanja vrijednosti vaspitno-obrazovnog pristupa kroz umjetnost i sa umjetnošću, kroz intenzitet humanističke paradigme obrazovanja.

Uključenost studenata u nastavu muzike na fakultetu može biti u vezi sa nivoom razvijenosti muzičkih sposobnosti, vještina i znanja, prethodnog muzičkog iskustva, javnih nastupa, muzičkih preferencija i osobina ličnosti, socio-emocionalne klime na času, odnosa nastavnika prema studentima, što je neraskidivo povezano sa uživanjem u muzici i nastavi muzike. U ovom istraživanju nastojali smo da rasvijetlimo i značaj muzičkih preferencija studenata, kao prediktora uključenosti studenata u univerzitetsku nastavu muzike. Pokazalo se da muzičke preferencije (novokomponovana muzika, pop muzika, umjetnička muzika) ne daju značajan parcijalni doprinos uključenosti (kognitivnoj, emocionalnoj i socijalnoj) u nastavu muzike. Tako snimljeno stanje daje mogućnost da se budući rad sa studentima usmjeri na njegovanje vrijednosti umjetničke muzike i podsticanje aktivnog uključivanja (kognitivnog, emocionalnog i socijalnog) studenata u nastavu muzike. Pri tom, ne treba zanemariti druga istraživanja (Popović 2006; Rentfrow i Gosling 2006; Rentfrow i McDonald 2010; Reić Ercegovac i Dobrota 2011), koja potvrđuju da pojedinci preferiraju muziku koja je u skladu sa njihovom ličnošću. Aktivno slušanje umjetničke muzike, ponavljanje tog slušanja na interesantan i uvijek nešto drugačiji način, kroz razgovor i uz mogućnost muzičke reprodukcije određenih segmenata kompozicije mnoga istraživanja (Thomas 2016; North i Hargreaves 1995) potvrđuje da umjetnička muzika postaje bliža slušaocu i estetskom vrijednošću djeluje na njegovo više dopadanje. Studenti je tada bolje razumiju, a time i preferiraju, čak i one melodije za koje ranije nisu imali pozitivne stavove. Pri tom, u borbi sa popularnim žanrovima masovne konzumacije za koju mladi, nažalost, prema ovom istraživanju pokazuju veću sklonost, a što je analogno i brojnim istraživanjima u muzičkoj pedagogiji (May 1985; North i Hargreaves 1995), na pijedestalu univerzitetskog upoznavanja muzike mogu biti specifičnosti spoznajno-emocionalnog slušanja muzike (Vidulin, Plavšić i Žauhar 2020) koje su odličan put ka holističkom razvoju studenta – životnim vrijednostima, što je u skladu sa ciljem i zadacima nastave muzike i vannastavnim aktivnostima.

Evidentno je da se o činiocima muzičkih preferencija pisalo i piše, ali pomjeranja u praksi, među najmlađima, djecom i omladinom skoro da nema. Nalazi našeg istraživanja ukazuju da studenti najmanje preferiraju umjetničku muziku. Ovaj nalaz potkrepljuje i jedno ranije istraživanje provedeno među učenicima osnovne škole u kojem se pokazalo da sklonost ka umjetničkoj muzici sa uzrastom opada (Dobrota i Obradović 2012). U vremenu muzičke hiperprodukcije dekadencija kulturnih i

moralnih vrijednosti u društvu negativno se reflektuje i ostavlja dubok trag na mladu populaciju Bosne i Hercegovine. Razlozi se, na primjer, mogu naći u ekonomsko-socijalnom stanju u zemlji, nedovoljnoj uključenosti roditelja u stasavanje djece/adolescenata ili u „traženju krivca” u institucionalnom vaspitanju i obrazovanju. Muzičke preferencije omladine postaju sve degutantnije, ali ipak ima i onih koji znaju da prepoznaju i osjete prave vrijednosti u muzici. Ove pretpostavke zahtijevaju teorijska utemeljenja, kao i longitudinalna istraživanja na osnovu kojih bi se mogli izvesti zaključci, te navesti upute za praktičan rad u mnogim sferama društvenog života, vaspitanja i obrazovanja.

Takođe, sigurno je da ima smisla intenzivno se baviti muzičkim preferencijama studenata u svjetlu psihologije ličnosti (šire: Rentfrow i McDonald 2010). Poseban izazov je osmisliti univerzitetski kurikulum koji će objediniti muzičke preferencije i osobine ličnosti studenata, s jedne strane, te futurističku dimenziju metodike rada muzičke kulture u mlađim razredima osnovne škole, s druge strane, sa sadržajima vokalno-instrumentalne nastave. Da bi se to ostvarilo neophodno je, između ostalog, obezbijediti veću uključenost studenata u izradu kurikuluma, izbor zadataka za ispit, način realizacije nastave u učionici i izvan nje, veću uključenost u programe za realizaciju stručnih ekskurzija i posjete kulturnim ustanovama u cilju muzičkog obrazovanja budućih učitelja, te veću uključenost studenata u razvijanje ideja o novim načinima polaganja ispita, stvaranje „galerija” uspjeha.

Ukoliko obezbijedimo holistički pristup u nastavi kojim ćemo objediniti kognitivnu, socijalnu, emocionalnu uključenost, stvaramo uslove u kojima će učenici/studenti moći da uče cijelim tijelom i svim čulima. Ako pođemo od nalaza da je uživanje u muzici, u čijoj osnovi je unutrašnja motivacija, prediktor veće uključenosti (kognitivne, emocionalne i socijalne) u nastavu muzike, jasno je da univerzitetska nastava ne smije da zanemari emocionalnu osnovu većeg aktivnog angažovanja u učenju – kognitivnog, emocionalnog i socijalnog. S druge strane, ranijim istraživanjem je utvrđeno da za stimulaciju prijatnih emocija nije dovoljno angažovati samo kognitivne, nego i radno-akcione i socijalne, kompetencije (Станковић-Јанковић 2012). Dakle, proces se odvija u oba smjera. S jedne strane, uživanje može pozitivno da se odrazi na uključivanje, a, s druge strane, uključivanje koje objedinjuje različite aspekte (kognitivno, socijalno i emocionalno) može da vodi ugodnosti i višem nivou unutrašnje motivacije. Živo izvođenje je najbolja metoda učenja i stvaranja kulturnih navika, te češće posjete kulturnim događajima, koncertima trebalo bi da budu brižno birane i implementirane u proces muzičkog osposobljavanja studenata. Savremeno društvo zahtijeva brzi tempo života, gdje

masovna kultura i instant melodije najčešće postaju glavna atrakcija koju aktivno ili pasivno konzumira omladina. Publika neofolk kulture ima svoje zvijezde koje prodiru u razne slojeve društva, direktno ili latentno. Otrgnuti se od melodija upitnog kvaliteta trebalo bi da bude osnovna zadaća nove muzičke pedagogije utemeljene na kulturnom i nacionalnom identitetu, te očuvanju nacionalnih i društvenih vrijednosti. Opšte stanje u društvu reflektuje se na sfere obrazovanja i vaspitanja. S obzirom na to da je učiteljski poziv temelj društvenog sistema, posebna pažnja bi trebalo da se posveti selekciji kandidata pri upisu na učiteljske studije. Nadati se da će muzičke preferencije studenata u buduće dati značajan parcijalni doprinos uključenosti (kognitivnoj, emocionalnoj i socijalnoj) u nastavu muzike. Zašto ovo istraživanje to ne potvrđuje? Bilo bi korisno ispitati u narednim longitudinalnim i eksperimentalnim istraživanjima. Svakako da rezultati istraživanja ukazuju i na potrebu većeg angažovanja nastavnika muzike na svim nivoima obrazovanja, kao i cjelokupnog društva u sticanju muzičkih preferencija djece i omladine, naročito prema kvalitetnoj muzici.

LITERATURA

1. Bandura, Albert (2001), "Social cognitive theory: An agentic perspective", *Annual Review of Psychology*, 52, 1–26.
2. Begić, Amir, Jasna Šulentić Begić (2022), "Glazbene preferencije mladih adolescenata", *Metodički ogledi: časopis za filozofiju odgoja*, 29(1), 143–165.
3. Bjelobrk Babić, Ozrenka, Miomira M. Đurđanović (2016), "Stavovi studenata učiteljskog studija o realizaciji nastave glazbene kulture u nižim razredima osnovne škole", *Život i škola: časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja*, 1, 235–244.
4. Bjelobrk Babić, Ozrenka (2020), *Kompetentnost, kreativnost i motivisanost učitelja za nastavu muzičke kulture*, neobjavljena doktorska disertacija, Univerzitet u Sarajevu, Pedagoški fakultet, Sarajevo
5. Bloom, Benjamin Samuel (1956), *Taxonomy of educational objectives. Handbook I: Cognitive domain*, Longmans, Green
6. Brđanović, Davor (2014), "Glazbene preferencije učenika srednje glazbene škole", *Napredak: časopis za pedagojsku teoriju i praksu*, 154(1–2), 47–64.
7. Cohen, Jacob (1988), *Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences*, Second Edition, Lawrence Erlbaum Associates, Publishers, Hillsdale, NJ.
8. Damian, Lavinia E., Joachim Stoeber, Oana Negru-Subtirica, Adriana Baban (2017), "Perfectionism and school engagement: A three-wave longitudinal study", *Personality and Individual Differences*, 105, 179–184.
9. Deci, Edward L., Richard M. Ryan (2000), "The „What” and „Why” of Goal Pursuits: Human Needs and the Self Determination of Behavior", *Psychological Inquiry*, 11(4), 227–268.
10. Dekers, Lambert (2021), *Motivacija: podsticaj na aktivnost, osećanja i razmišljanja*, Peto izdanje, Psihopolis, Novi Sad
11. Dennison, Paul E. (2006), *Brain gym and me: Reclaiming the pleasure of learning*, Ventura, CA
12. Dobrota, Snježana, Gordana Ćurković (2006), "Glazbene preferencije djece mlade školske dobi", *Život i škola*, 15–16(1–2), 105–114.
13. Dobrota, Snježana, Matea Maslov (2016), "Glazbene preferencije učenika prema narodnoj glazbi", *Metodički ogledi: časopis za filozofiju odgoja*, 22(1), 9–22.
14. Dobrota, Snježana, Ina Reić Ercegovac (2016), *Zašto volimo ono što slušamo. Glazbeno-pedagoški i psihološki aspekti glazbenih preferencija*, Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu, Split:

15. Dobrota, Snježana, Ivana Obradović (2012), "Stavovi učenika osnovne škole prema glazbi i nastavi glazbe", *Školski vjesnik*, 61(1–2), 115–131.
16. Drobac-Pavićević, Milica (2020), *Šta je zapravo kreativnost?*, Imprimatur i Filozofski fakultet, Banja Luka
17. Drobac-Pavićević, Milica, Biljana Andrijašević (2021), "Stepen izraženosti pogrešnih uvjerenja nastavnika o kreativnosti", *Наша школа*, 2, 31–46.
18. Filozofski fakultet u Banjoj Luci (2010 & 2015), *Nastavni plan i program Studijskog programa učiteljskog studija, I ciklus*
19. Finn, Jeremy D. (1993), *School engagement and students at risk*, National Center for Education Statistics, Washington DC
20. Forney, Kristine, Dell'Antonio, Andrew, Machlis, Joseph (2013), *The Enjoyment of Music: Essential Listening*, W. W. Norton, New York, London.
21. Fredricks, A. Jennifer, Phyllis C. Blumenfeld, Alison H. Paris (2004), "School engagement: potential of the concept, state of the evidence", *Review of Educational Research*, 74(1), 59–109.
22. Hannaford, Carla (2007), *Pametni pokreti: Zašto ne učimo samo glavom – Gimnastika za mozak (Smart moves: Why learning is not all in your heard?)*, Ostvarenje, Lekenik
23. Jang, Hyungshim, Joo E. Kim, Johnmarshall Reeve (2012), "Longitudinal test of self-determination theory's motivation mediation model in a naturally occurring classroom context", *Journal of Educational Psychology* 104(4), 1175–1188.
24. Juslin, Patrik N., Petri Laukka (2004), "Expression, perception, and induction of musical emotions: A review and a questionnaire study of everyday listening", *Journal of New Music Research*, 33(3), 217–238.
25. Klaić, Bratoljub (1978), *Rječnik stranih riječi*, Nakladni zavod МН, Zagreb
26. Клајн, Иван, Милан Шипка (2006), *Велики речник страних речи и израза*, Прометеј, Нови Сад
27. Марковић, Милица (2018), "Примјена пјесме у развоју вокалне репродукције дјецe предшколског узраста", *Бијељински методички часопис*, 5, 1–12.
28. May, William V. (1985), "Musical Style Preferences and Aural Discrimination Skills of Primary Grade School Children", *Journal of Research in Music Education*, 33(1), 7–22.
29. Mirković-Radoš, Ksenija (1996), *Psihologija muzike*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd

30. Nastavnički fakultet u Mostaru (2014), *Dodiplomski studij – Razredna nastava, Nastavni plan, AG 2014/15*, Preuzeto 10. 05. 2022. godine sa: <https://nf.unmo.ba/studij/i-ciklus/razredna-nastava.aspx>
31. North, Adrian C., David J. Hargreaves (1995), "Subjective complexity, familiarity, and liking for popular music", *Psychomusicology*, 14, 77–93.
32. North, Adrian, David Hargreaves (2008), *The Social and Applied Psychology of Music*, Oxford University Press, New York
33. Pedagoški fakultet u Sarajevu (2011), *Nastavni plan i program dodiplomskog i diplomskog studija, Odsjek za razrednu nastavu*, Preuzeto 10. 05. 2022. godine sa: <http://pf.unsa.ba/images/NPP/programi%20RN%20%20PF%206-4-11.pdf>
34. Pedagoški fakultet u Bijeljini (2016), *Nastavni plan i program Studijskog programa razredna nastava, I ciklus*, Preuzeto 10. 05. 2022. godine sa: <http://www.pfb.ues.rs.ba>
35. Popović, Antea (2006), *Ličnost i glazbene preferencije*, Diplomski rad, Filozofski fakultet u Zagrebu, Odsjek za psihologiju, Zagreb, Preuzeto 18. 03. 2017. godine sa: <http://darhiv.ffzg.unizg.hr/78/1/AnteaPopovic.pdf>
36. Reeve, Johnmarshall (2013), "How students create motivationally supportive learning environments for themselves: The concept of agentic engagement", *Journal of Educational Psychology* 105(3), 579–595.
37. Reić Erecogovac, Ina, Snježana Dobrota (2011), "Povezanost između glazbenih preferencija, sociodemografskih značajki i osobina ličnosti iz petfaktorskoga modela", *Psihologijske teme* 20(1), 47–65.
38. Rentfrow, Peter J., Samuel D. Gosling (2003), "The do re mi's of everyday life: The structure and personality correlates of music preferences", *Journal of Personality and Social Psychology*, 84(6), 1236–1256.
39. Rentfrow, Peter J., Samuel D. Gosling (2006), "Message in a ballad. The role of music preferences in interpersonal perception", *Psychological Science*, 17(3), 236–242.
40. Rentfrow, Peter J., Jennifer A. McDonald (2010), "Preference, personality, and emotion", in: Patrik N. Juslin, John Sloboda (ed.), *Handbook of Music and Emotion*, Oxford University Press, Oxford, 669–695.
41. Rheinberg, Falko (2004), *Motivacija*, Naklada Slap, Jastrebarsko
42. Rubić, Ivana (2021), *Akademski i socijalni uključeniost kao prediktor uspjeha i završnosti studenata*, Doktorska disertacija, Sveučilište u Zadru, Zadar

43. Schwartz, Kelly D., Gregory T. Fouts (2003), "Music preferences, personality style, and developmental issues of adolescents", *Journal of Youth and Adolescence* 32(3), 205–213.
44. Skinner, Ellen, Carrie Furrer, Gwen Marchand, Thomas Kindermann (2008), "Engagement and disaffection in the classroom: part of a larger motivational dynamic?", *Journal of Educational Psychology*, 100(4), 765–781.
45. Станковић, Тања (2007), *Васпитање емоционалности у школи*, Завод за уџбенике и наставна средства, Источно Сарајево
46. Станковић-Јанковић, Тања (2012), *Учење учења и емоције у настави*, Art-print, Бања Лука
47. Stanković-Janković, Tanja, Ozrenka Bjelobrck Babić, Merima Čaušević (2022), "Samoprocjena studenata učiteljskih studija o kreativnosti i emocijama u nastavi muzičke kulture", *Sineza: Časopis za humanističke i društvene nauke*, 3(1), 23–39.
48. Стојановић, Радмила (2009), "Процес увођења студената – будућих учитеља у основе хармонског инструмента (хармоника, клавир)", у: Гордана Каран (ур.), *Зборник радова Покрет у музичким и сценским уметностима*, XI педагошки форум, Факултет музичке уметности у Београду, Београд, 198–209.
49. Stošić, Aleksandra (2008), "Polifunkcionalnost pesme u nastavi muzičke kulture", *Pedagogija*, 63 (1), 62–74.
50. Suzić, Nenad, Tanja Stanković-Janković, Ozrenka Bjelobrck Babić (2017), "Kretanjem do kreativnosti i uključenosti učenika u nastavu muzičke kulture", у: *Zbornik radova sa Petog međunarodnog simpozijuma glazbenih pedagoga Glazbena pedagogija u svjetlu sadašnjih i budućih promjena*, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Muzička akademija u Puli, 35–54.
51. Thomas, Liz (2012), "Building student engagement and belonging in higher education at a time of change: final report from the what works? student retention & success programme", Preuzeto 15. 05. 2022. godine sa: <https://www.heacademy.ac.uk/resource/building-student-engagementand-belonging-highereducation-time-change-final-report-what>
52. Thomas, Karen S. (2016), "Music preferences and the adolescent brain: A review of literature", *Applications of Research in Music Education*, 35(1), 47–53.
53. Tinto, Vincent (1993), *Leaving college: Rethinking the causes and cures of student attrition*, University of Chicago Press, Chicago

54. Vidulin, Sabina (2013), "Propitivanje ostvarenja cilja nastave glazbe u kontekstu vremena glazbene hiperprodukcije", *Arti musices: hrvatski muzikološki zbornik*, 44(2), 201–226.
55. Vidulin, Sabina, Marlena Plavšić, Valnea Žauhar (2020), *Spoznajno-emocionalno slušanje glazbe u školi*, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli - Filozofski fakultet u Rijeci, Pula - Rijeka
56. Вујаклија, Милан (2011), *Лексикон страних речи и израза*, Штампар Макарије, Београд
57. Warnick, Joel (1976), "A review of research on attitude and preference", *The Bulletin of the Council for Research in Music Education*, 48, 1–20.

MUSIC PREFERENCES AND ENJOYMENT OF MUSIC AS PREDICTORS OF INVOLVEMENT OF TEACHER STUDENTS IN MUSIC TEACHING.

Summary

The study of musical preferences, enjoyment of music and students' involvement in teaching, as a current topic worthy of attention, deserves a multidisciplinary approach. Therefore, the aim of this research is to determine the predictive power of music enjoyment and musical preferences on students' cognitive, emotional and social involvement in music teaching, as well as on their overall involvement in music teaching, which includes all three mentioned aspects. The sample included 183 teacher studies students from four university centres in Bosnia and Herzegovina. Research findings confirm that enjoyment of music, based on internal motivation, is a predictor of greater involvement (cognitive, emotional and social) of students in music lessons. Musical preferences are statistically significant as a model, but they do not make a statistically significant partial contribution to the prediction of cognitive, emotional and social involvement of students in music classes. It is clear that the research findings open up the „old-new” issues of the quality of music in society, detours or some „new avant-garde”. The recommendations brought by this research are reflected in the greater activation of the emotional dimension of university music teaching, which must be closely related to the cognitive and social aspects of music. The key to success, the experience of the lecturer, and thus the atmosphere in lessons, is primary for the quality of students' involvement in the teaching process. We need high-quality, creative and at the same time fun and emotionally rich music teaching in order to create a path of faith into stimulating and healthy development of the students' versatile personality with a developed attitude towards music preference.

Key words: music preferences; university music teaching; involvement; enjoyment of music

Adrese autorica

Authors' address

Ozrenka Bjelobrk-Babić
Milica Drobac-Pavićević
Tanja Stanković-Janković
Univerzitet u Banjoj Luci
Filozofski fakultet
ozrenka.bjelobrk-babic@ff.unibl.org
milica.drobac@ff.unibl.org
tanja.stankovic-jankovic@ff.unibl.org